

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра української та зарубіжної літератур і методик їх навчання

Олена ЮРЧУК

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять
із обов'язкової освітньої компоненти

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і
література)

ЖИТОМИР
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
протокол № 11 від 25 червня 2024 р.*

Рецензенти:

Іоанна ГЕТКА – доктор габілітований, завідувач кафедри міжкультурних комунікацій Центрально-Східної Європи Варшавського університету

Світлана КОВПІК – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератур Криворізького державного педагогічного університету

Валерій БАШМАНІВСЬКИЙ – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики, реклами та PR Житомирського державного університету імені Івана Франка

Ю-83   Юрчук О. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять із обов'язкової освітньої компоненти «Сучасна українська література» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література). Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 29 с.

Видання адресоване здобувачам, які вивчають освітню компоненту «Сучасна українська література». До його структури входять опис компоненти, плани занять, питання для обговорень і самоперевірки, завдання для самостійної роботи, список літератури.

© Юрчук Олена, автор, 2024

© Житомирський державний університет імені Івана Франка

УДК 821.161.2:378.22

Ю-83

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис освітньої компоненти.....	7
Структура освітньої компоненти.....	8
Плани семінарських занять.....	9

ВСТУП

Освітня компонента «Сучасна українська література» викладається на I курсі, в 1 семестрі.

Програма вивчення освітньої компоненти «Сучасна українська література» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі «Українська мова і література, англійська мова в закладах освіти».

Предмет вивчення освітньої компоненти – специфіка сучасної української літератури.

Мета вивчення освітньої компоненти: знання проблематики й художніх особливостей сучасної української літератури, розуміння жанрово-стильової парадигми, ознайомлення з культурно-історичним контекстом, розвиток естетичних смаків, комунікативних навичок.

Основними **завданнями** вивчення освітньої компоненти є:

- окреслити культурно-історичний контекст становлення української літератури кінця XX – початку XXI століть;
- зорієнтувати в жанрово-стильових особливостях сучасної української прози, поезії та драматургії;
- знати літературні об'єднання, основні персоналії та твори сучасної української літератури;
- удосконалювати навички літературознавчого аналізу;
- розвивати естетичні смаки, соціальні навички (soft skills) здобувачів вищої освіти.

Програма навчальної дисципліни складається з одного модулю:

Модуль 1. Сучасна українська література.

Компетентності та програмні результати навчання:

Навчальна дисципліна формує та вдосконалює наступні компетентності та результати навчання:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності;
- здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення;
- здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати;
- здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності; здатність використовувати інновації у професійній діяльності;
- здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання;
- здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, необхідні для професійної та/або інноваційної діяльності;
- здатність оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів, прийомів, методик;
- здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту;
- здатність застосовувати поглиблені знання із літературознавства (загального мовознавства) для вирішення професійних завдань;
- вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;

- здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах, володіти методикою розвитку мовленнєвої компетенції учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт;
- здатність планувати, організовувати, виконувати та презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності;
- орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах (літературних напрямках і течіях), критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої (літературознавчої) науки, демонструвати власну інтерпретацію літературних (мовних) явищ;
- уміти застосовувати різні мовознавчі, літературознавчі методи дослідження та системного аналізу літературних текстів, визначати їхні композиційні, жанрові та стилістичні особливості;
- здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих та апробованих даних.

Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 3	01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
	014 Середня освіта		
Модулів – 1	Українська мова і література, англійська мова в закладах освіти	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		1	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми: аудиторних – 1,7 самостійної роботи здобувача – 3,3 .	другий (магістерський)	12 год.	–
		Семінарські	
		18 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	–
		Індивідуальна робота	
		–	–
		Вид контролю: залік.	

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Всього	У тому числі					У тому числі				
		Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття	Всього	Лекції	Практичні/Семінарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Модуль I. Сучасна українська література.											
Тема 1. Вступ. Історія української літератури в стилях.	12	2			10						
Тема 2. Українська література кінця ХХ - початку ХХІ століть.	14	2	2		10						
Тема 3. Жанрово-стильова парадигма сучасної української літератури.	12	2			10						
Тема 4. Українська проза кінця ХХ – початку ХХІ століть.	24	2	12		10						
Тема 5. Українська поезія кінця ХХ – початку ХХІ століть.	14	2	2		10						
Тема 6. Українська драматургія кінця ХХ – початку ХХІ століть.	14	2	2		10						
Разом за модулем 1	90	12	18		60						
Усього годин	90	12	18		60						

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з освітньої компоненти «Сучасна українська література»

Модуль I. Сучасна українська література

Семінарське заняття 1. Українська література кінця XX – початку XXI століть.

План

1. Утвердження нової української свідомості: чорнобильський чинник, постколоніальний синдром.
2. Андеграунд. Київська іронічна школа. Художні особливості малої прози Богдана Жолдака («Шше коле більо красте грігх»).
3. Історія «втраченого покоління» в романі «Бурдик» Володимира Діброви.
4. Чорний гумор Юрія Винничука («Роза Кнукельбаум»).
5. Постмодернізм як стиль. Система бінарних опозицій Іхаба Хассана.
6. Особливості форми постмодерного тексту.
7. Український літературний постмодернізм та дискусії навколо нього.
Художні тексти: Богдан Жолдак «Шше коле більо красте грігх», Володимир Діброва «Бурдик», Юрій Винничук «Роза Кнукельбаум».

Основні терміни та поняття: чорнобильський чинник, постколоніальний синдром, андеграунд, «втрачене покоління», чорний гумор, постмодернізм, постмодерний текст, український постмодернізм.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Як «чорнобильський чинник» вплинув на формування нової української свідомості та літератури? Чому Тамара Гундорова використовує поняття «післячорнобильська бібліотека»?

2. Як відбувається постколоніальне прочитання літературних текстів? Що таке «постколоніальний синдром» (Микола Рябчук)?
3. Охарактеризуйте специфіку літератури андеграунду. Український літературний андеграунд.
4. Київська іронічна школа: риси, представники.
5. Специфіка українського чорного гумору.
6. Поясніть різницю між модернізмом та постмодернізмом, спираючись на систему бінарних опозицій Іхаба Хассана.
7. У чому особливість форми постмодерного тексту?
8. Специфіка українського літературного постмодернізму.
9. Періодизація постмодерністської української літератури (за Роксаною Харчук).
10. Окресліть основні дискусійні питання українського літературного постмодернізму.

Завдання для самостійної роботи:

Підготуйте презентацію про літературні покоління в українській літературі (від 70-х до 90-х років).

Література:

1. Баррі П. Постмодернізм. *Вступ до теорії: літературознавство і культурологія*. Київ, 2008. С. 98–113. (<http://194.44.152.155/elib/local/742552.pdf>).
2. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ, 2005. 263 с. (<http://surl.li/sgahn>).
3. Денисова Т. Феномен постмодернізму: контури й орієнтири. *Слово і Час*. 1995. № 2.
4. Ірванець О. Діброва – значить «добре». *Кур'єр Кривбасу*. 2003. № 159. с. 219.
5. Павлишин М. Українська культура з погляду постмодернізму. *Сучасність*. 1992. № 5.

6. Семків Р. Постмодернізм та іронія (типологізація нетипового). *Слово і Час*. 2000. № 6. С. 6-12.

7. Харчук Р. Українська дискусія про постмодернізм. *Сучасна українська проза. Постмодерний період*. Київ, 2008. С. 5–19. (<http://surl.li/qgocg>).

8. Юрчук О. «Голоси» українського літературного андеграунду. *Житомирські літературознавчі студії*. 2013. Вип. 7. С. 92–101. (<http://surl.li/tmwom>).

Семінарське заняття 2. Сучасна українська жіноча проза.

План

1. Загальний огляд сучасної української прози.
2. Гендерна спрямованість української прози кінця ХХ – початку ХХІ століть: жіноче та чоловіче письмо.
3. Творчість Оксани Забужко: загальний огляд.
4. Повість «Казка про калинову сопілку» Оксани Забужко. Жанр, фольклорна основа, образи.
5. Творчість Марії Матіос: загальний огляд.
6. «Солодка Даруся» Марії Матіос як «роман травми».
7. Євгенія Кононенко: детектив, соціально-психологічний роман, «гендерні оповідання». Новела «Нові колготки». Збірка новел «Празька химера».
8. Міфопоетична проза Галини Пагутяк. Роман «Магнат».

Художні тексти: Оксана Забужко «Казка про калинову сопілку», Марія Матіос «Солодка Даруся», Євгенія Кононенко «Нові колготки», Галина Пагутяк «Магнат».

Основні терміни та поняття: сучасна українська проза, гендер, жіноче письмо, чоловіче письмо, повість, постколоніальний роман, «роман травми».

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Специфіка сучасної української прози.

2. Постать Оксани Забужко в сучасній українській літературі.
3. Жанрова своєрідність твору «Казка про калинову сопілку»: повість, казка. Охарактеризуйте жіночі образи в повісті «Казка про калинову сопілку».
4. Творчість Марії Матіос і сучасна українська література.
5. Жанрове розмаїття прози Марії Матіос.
6. Чи варто назвати роман «Солодка Даруся» постколоніальним («роман травми»)?
7. Особливості жанру та структури твору «Солодка Даруся».
8. Специфіка формування жіночих образів у «Солодкій Дарусі» Марії Матіос.
9. Загальний огляд творчості Євгенії Кононенко.
10. Загальний огляд творчості Галини Пагутяк.

Завдання для самостійної роботи:

Опрацюйте есей Оксани Забужко «Право на історію: Дві слові до «Казки про калинову сопілку» («Планета Полин. Вибрані есеї).

Література:

1. Башкирова О. Гендерні моделі сучасної української романістики. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. 352 с.
2. Бовсунівська Т. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків, 2015. 368 с. (<http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Bovsunivska.pdf>).
3. Волошук Л. Феміністичний дискурс прози Євгенії Кононенко. URL: <http://surl.li/tpzob>.
4. Габор В. Українська Франсуаза Саган. *Gazeta*. UA. URL: <http://surl.li/tqdle>.
5. Грабович Г. Кохання з відьмами. *Критика*. 1998. №2 (4).
6. Забужко О. Жінка-автор у колоніальній культурі, або знадоба до української гендерної міфології. *Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика*. Київ, 2006. (<http://surl.li/tpyyg>).

7. Забужко Оксана. Планета Полин. Вибрані есеї. Київ. Видавничий дім «КОМОРА». 2020. 384 с.
8. Зборовська Н. Феміністичні роздуми. На карнавалі мертвих поцілунків. Львів: Літопис, 1999. 336 с. (<https://cutt.ly/jVRKelx>).
9. Ковпик С. Поетика густативів (на матеріалі сучасної української прози) : монографія. Київ: ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2018. 150 с.
10. Таран Л. Жінка як текст. Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко. Фрагменти творчості й контексти». Київ, 2002. 128 с.
11. Філоненко С. «Інша мова жінки»: художні особливості української жіночої прози 90-х рр. ХХ ст. *Слово і Час*. 2008. № 2. С. 49–56. (<http://surl.li/tpywff>).
12. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років ХХ століття: Монографія. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 156 с. (<http://surl.li/tpzac>).
13. Червак Б. Символіка часу в творах Марії Матіос. *Слово і Час*. 2000. № 14. С. 52–53.
14. Юрчук О. «Три-же...» від Євгенії Кононенко, або життя, житло, жінка в збірці новел «Празька химера» / Олена Юрчук, Оксана Чаплінська. *Herstoria. Autorki i bohaterki tekstów kultury*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2022. С. 193–205. (<http://surl.li/tqaev>).

Семінарське заняття 3. Сучасна українська жіноча проза.

План

1. Творчість Софії Андрухович. «Мармулядовий апокаліпсис» на тлі «щасливої Австрії» в романі «Фелікс Австрія».
2. Кілька поколінь жінок у романі Вікторії Амеліної «Дім для Дома».
3. Специфіка прози Марини Гримич. «Фріда».
4. «Жіночий простір» роману Євгенії Кузнецової «Спитайте Міечку».

5. «Жіночий світ» Наталки Сняданко. «Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма».

Художні тексти: Софія Андрухович «Фелікс Австрія», Вікторія Амеліна «Дім для Дома», Марина Гримич «Фріда», Євгенія Кузнецова «Спитайте Мієчку», Наталка Сняданко «Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма».

Основні терміни та поняття: сучасна українська проза, гендер, жіноче письмо, роман.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Творчість Софії Андрухович і сучасна українська література.
2. Роман «Фелікс Австрія»: сюжет, проблематика, образи.
3. Роман «Фелікс Австрія» та кінематограф. Чи є різниця між романом «Фелікс Австрія» та його втіленням у фільмі «Віддана»?
4. Загальний огляд творчості Вікторії Амеліної.
5. Проза Марини Гримич: загальний огляд.
6. Таємниці дитинства й ідентичність у романі Марини Гримич «Фріда».
7. Загальний огляд творчості Євгенії Кузнецової.
8. Жінки та їх жіночий простір у романі «Спитайте Мієчку».
9. Проза Наталки Сняданко.
10. Альтернативна історія в романі Наталки Сняданко «Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма».

Завдання для самостійної роботи:

- перегляньте фільм «Віддана»;
- ознайомтеся з відео «Наталка Сняданко. “Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма”» (<http://surl.li/tqalx>); «Марина Гримич. “Клавка”» (<http://surl.li/tqamu>); «Катерина Калитко. “Земля загублених”» (<http://surl.li/tqanq>); «Оксана Луцишина. “Іван і Феба”» (<http://surl.li/tqaoh>), «Ірина Агапеева. “Троянди за колючкою”» (<http://surl.li/tqbbk>).

Література:

1. Врублевська Г. Охайні прописи ерцгерцога Вільгельма. URL: <http://surl.li/tqazn>.
2. Дім для Дома. URL: <http://surl.li/tqaqo>.
3. Зелік Оксана. «Фелікс Австрія» vs «Віддана». Екранізація роману Софії Андрухович. URL: <https://cutt.ly/2VRCnNz>.
4. Лакінський Євген. «Спитайте Мієчку» Євгенії Кузнецової: магія дому і поетика яблунового саду. URL: <http://surl.li/tqawv>.
5. Поліщук Ярослав. Роман про примарність щастя, Софія Андрухович. URL: <https://cutt.ly/5VRC3Cg>.
6. Поліщук Ярослав. У пошуках минулого: авторський досвід Марини Гримич. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71). № 6. Ч. 2. С. 200–206.
7. Романенко О. Координати дому: символічні простори роману Вікторії Амеліної «Дім для Дома». *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2018. № 3(23). С. 1–16.
8. Роман про декілька різновидів любові: рецензія на «Фелікс Австрія». URL: <https://cutt.ly/rVRCyi8>.
9. Щур Оксана. Фелікс Австрія: роман. URL: <https://krytyka.com/ua/reviews/feliks-avstriya-roman>.

Семінарське заняття 4. Український постмодерний роман.

План

1. Український постмодерний роман (жанрова дифузія, іронічний наратив та гра з читачем, інтертекстуальність, поетика карнавального світу навиворіт, феномен блазнювання (герой-волоцюга, герой-блазень, герой-гравець).
2. Творчість Юрія Андруховича: між романтиком та бубабістом.
3. «Рекреації» Юрія Андруховича як постмодерний роман.
4. Творчість Юрія Іздрика. Гіпертекстуальний роман «АМТМ».

5. Роман-екфразис. Музично-ліричний роман «Радіо ніч», кінематографічний роман «Коханці юстиції» Юрія Андруховича.

6. Книжка-альбом «UnderworLd» Юрія Іздрика.

Художні тексти: Юрій Андрухович «Рекреації», «Коханці юстиції», «Радіо ніч», Юрій Іздрик «АМтм», «UnderworLd».

Основні терміни та поняття: жанрова дифузія, іронічний наратив, інтертекстуальність, карнавал, феномен блазнювання, постмодерний роман, роман-екфразис.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Специфіка українського постмодерного роману.
2. Типи героїв в українському постмодерному романі.
3. Станіславський феномен.
4. Творчість Юрія Андруховича й постмодернізм.
5. Ознаки постмодерного роману в «Рекреаціях» Юрія Андруховича.
6. Роман-екфразис у доробку Юрія Андруховича.
7. Проза Юрія Іздрика.
8. Інтелектуальний роман Юрія Іздрика.
9. Риси постмодерного роману у «АМтм» Юрія Іздрика.
10. Ризоматичний простір книжки-альбому «UnderworLd» Юрія Іздрика.

Завдання для самостійної роботи:

- перегляньте «Альберт, або вища форма страти» (<http://surl.li/tqbnv>);
- ознайомтеся з відео «Юрій Андрухович. “Коханці юстиції”» (<http://surl.li/tqbpd>).

Література:

1. Бовсунівська Т. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків, 2015. 368 с. (<http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Bovsunivska.pdf>).

2. Бондар-Терещенко І. Чарівні розчарування (Рецензія: Іздрик. АМТМ: Новели). *Кур'єр Кривбасу*. 2006. № 197. С. 187–195.

3. Гнатюк Оля. «Нативісти» проти «модернізаторів»: змінне і постійне в європейській дискусії. *Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність*. Київ, 2005. С. 183–256.

4. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблішмент. Київ: Факт, 2006. С. 133–139. (<http://surl.li/tqbsbsh>).

5. Зборовська Н. Завершальний карнавал Юрія Андруховича. *Феміністичні роздуми: На карнавалі мертвих поцілунків*. Львів, 1999. (<https://cutt.ly/jVRKelx>).

6. Харчук Р. Юрій Андрухович – «Орфей хронічний». *Сучасна українська проза*. Київ, 2008. (<http://surl.li/qgocg>).

7. Юрчук Олена. Інтермедіальний код параісторичного роману «Коханці юстиції» Юрія Андруховича. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/28014/>.

Семінарське заняття 5. Сучасна українська чоловіча проза: неомодерний стиль.

План

1. Неомодерний стиль та сучасна українська література.
  2. Житомирська прозова школа. Загальний огляд творчості Євгена Пашковського.
  3. Проза Володимира Даниленка: жанр, проблематика.
  4. Містичний простір роману «Кохання в стилі бароко» Володимира Даниленка.
  5. Творчість Степана Процюка: загальний огляд.
  6. Психоаналітичний та постколоніальний виміри роману «Інфекція» Степана Процюка.
  7. Нищівна правда Олеся Ульяненка. «Сталінка».
- Художні тексти:* Володимир Даниленко «Кохання в стилі бароко», Степан Процюк «Інфекція», Олесь Ульяненко «Сталінка».

Основні терміни та поняття: неомодернізм, літературна школа, постколоніальний роман.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Неомодерний стиль як «компенсація» (за Роксаною Харчук).
2. Житомирська прозова школа: персоналії.
3. Проза Євгена Пашковського.
4. Проблематика прози Володимира Даниленка.
5. Специфіка моделювання образу жінки в романах Володимира Даниленка.
6. Психологічний та постколоніальний дискурси прози Степана Процюка.
7. Роман «Інфекція». Центральні образи.
8. Психобіографія в доробку Степана Процюка.
9. Загальний огляд творчості Олеся Ульяненка.
10. Проблематика прози Олеся Ульяненка.

Завдання для самостійної роботи:

- перегляньте фільм «Ульяненко. Без цензури» (<http://surl.li/xqxe>);
- ознайомтеся з відео на каналі Степана Процюка «Письменник про письменників: українська література очима Степана Процюка» (<http://surl.li/tqctt>);
  - опрацюйте відео «Степан Процюк. “Травам не можна помирати”» (<http://surl.li/tqcva>);
  - прочитайте роман Артема Чеха «Хто ти такий?» та перегляньте фільм «Я і Фелікс».

Література:

1. Гнатюк Оля. «Нативісти» проти «модернізаторів»: змінне і постійне в європейській дискусії. *Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність*. Київ, 2005. С. 183–256.
2. Гундорова Тамара. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на Сході Європи». URL: <https://cutt.ly/7VRM9QM>.

3. Даниленко В. Золота жила української прози. *Вечеря на дванадцять персон: Житомирська прозова школа*. Київ: Генеза, 1997. С. 5–12.

8. Зборовська Н. Містична безодня у прозі Олеся Ульяненка. *Феміністичні роздуми: На карнавалі мертвих поцілунків*. Львів, 1999. (<https://cutt.ly/jVRKelx>).

4. Масенко Л. ...Їхнє зло прийшло перед лице моє: Про роман Олеся Ульяненка «Сталінка». *Кур'єр Кривбасу*. 1998. № 97/98.

5. Мельнійчук В. Психоевристика прози Степана Процюка. URL: <http://surl.li/tqdc0>.

6. Поліщук Ярослав. РЕвізії пам'яті: Літературна критика. Луцьк, 2011. 216 с. (<http://surl.li/tqcyi>).

7. Черниш А.Є. Проза Степана Процюка і розвиток психоевристики дискурсу в українській літературі: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2023. 393 с.

8. Штейнбук Ф. Інкубація «Яєць динозавра»: збірка критичних есеїв-мініатюр. Київ: Люта справа, 2019. 120 с.

9. Штейнбук Ф. Під «Знаком Саваофа», або «Там, де...» Ульяненко. Ч. 1. Київ. Видавничий дім Дмитра Бураго, 2020. 396 с.

Семінарське заняття 6. Історичний та мілітарний дискурси в сучасній українській прозі.

План

1. Історія й література. Постмодернізм та «кінець історії» (Ф. Фукуяма). Сучасний український історичний роман: «дірки в історії» (розширення тематичного діапазону), «історія крізь “я”» (індивідуальний вимір історії, втрата епопейності, міфологізація).

2. Статус історії в художньому тексті: алюзійний, евокативний, декоративний (самостійно підібрати приклади).

3. Своєрідність художньої презентації історії в романах Василя Шкляра («Залишенець. Чорний ворон»).

4. Мілітаристика й українське мистецтво слова: екскурс в історію.
5. Проза про сучасну російсько-українську війну: загальний огляд.
6. Тема війни в сучасному українському жіночому тексті (Тамара Горіха Зерня «Доця», Гаська Шиян «За спиною»).

7. Мілітарна тематика в сучасній українській чоловічій прозі (Богдан Жолдак «Укри», Сергій Жадан «Інтернат», Євген Положій «Іловайськ», Василь Шкляр «Чорне сонце» та ін.).

8. Творці комбатантської прози (Борис Гуменюк «100 новел про війну», Віталій Запека «Цуцик», «Бабах на всю голову», Артем Чех «Точка нуль» та ін.).

Художні тексти: Василь Шкляр «Залишенець. Чорний ворон», Тамара Горіха Зерня «Доця», Гаська Шиян «За спиною», Богдан Жолдак «Укри», Сергій Жадан «Інтернат», Євген Положій «Іловайськ», Василь Шкляр «Чорне сонце», Борис Гуменюк «100 новел про війну», Віталій Запека «Цуцик», «Бабах на всю голову», Артем Чех «Точка нуль».

Основні терміни та поняття: історичний роман, мілітаристика, мілітарна література, комбатантська проза.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Сучасний український історичний роман.
2. Мілітарна свідомість і література.
3. Війна в текстах письменників українського зарубіжжя.
4. Проза про сучасну російсько-українську війну: загальний огляд.
5. Жіноча мілітарна проза: український контекст.
6. Мілітарна тематика в сучасній українській чоловічій прозі.
7. Комбатантська проза.
8. Поезія про сучасну російсько-українську війну: загальний огляд.
9. Поетична антологія «Поміж сирен»: персоналії.
10. Драматургія про сучасну російсько-українську війну.

Завдання для самостійної роботи:

- подивіться фільм «Чорний ворон»;

- опрацюйте статтю Крупки М. «Мілітарний дискурс сучасної жіночої прози» (<http://surl.li/tmwye>);
- перегляньте відео «Василь Шкляр. “Троща”» (<http://surl.li/tqflc>), «Сергій Жадан. “Інтернат”» (<http://surl.li/tqepx>).

Література:

1. Забужко О. У війни – жіноче обличчя. URL: <http://surl.li/tmxaf>.
2. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті. Київ: Академвидав, 2018. 304 с.
3. Пухонська О. Поза межами бою. Дискурс війни в сучасній літературі. Брустурів: DISCURSUS, 2022. 288 с.
4. Рябченко М. Комбатантська проза в сучасній українській літературі: жанрові та художні особливості. *Слово і Час*. 2019. №6. С. 63.
5. Сидоренко О.Ю. Мілітарний дискурс української прози початку XXI сторіччя. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Дніпро, 2024. URL: <http://surl.li/tqnba>
6. Тешанович Я. Жінка і війна. *Незалежний культурологічний часопис*. 2003. № 27.
7. Улюра Г. «Доця»: Коли жінка убиває. URL: <http://surl.li/tmxaj>.

Семінарське заняття 7. Сучасна українська жанрова література.

План

1. Сучасна українська жанрова література: загальний огляд.
2. Сучасна українська фантастика. Технотрилер та психотрилер. Творчість Макса Кідрука.
3. Сучасна українська антиутопія. Творчість Ярослава Мельника («Маша, або Постфашизм»).
4. Український футурологічний роман. Альтернативна версія закінчення російсько-української війни в романі Андрія Цаплієнка «Стіна».

5. Сучасний український детектив: загальний огляд.
6. Містичний детектив Ілларіона Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма».
7. Детективи в стилі ретро від Юрія Винничука («Нічний репортер» та ін.).
8. Детективи Богдана Коломійчука: загальний огляд. Пригоди Адама Вістовича.
9. Детективи Владислава Івченка: загальний огляд. Детективні історії про «найкращого сищика імперії» Івана Підпригори.

Художні тексти: Ярослав Мельник «Маша, або Постфашизм», Андрій Цаплієнко «Стіна», Ілларіон Павлюк «Я бачу, вас цікавить п'ятьма», Юрій Винничук «Нічний репортер», «Вілла Деккера», «Агент Лилик», «Алмази з Танжера».

Основні терміни та поняття: жанрова література, трилер, антиутопія, футурологічний роман, детектив.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Жанрова українська література.
2. Українська фантастика: жанри, представники.
3. Жанр трилеру в сучасній українській літературі.
4. Загальний огляд творчості Макса Кідрука.
5. Альтернативна історія та сучасна українська проза.
6. Український детектив.
7. Жіночий український детектив. Євгенія Кононенко.
8. Творчість Юрія Винничука: загальний огляд.
9. Загальний огляд творчого доробку Ілларіона Павлюка.
10. Специфіка детективів Богдана Коломійчука, Владислава Івченка.

Завдання для самостійної роботи:

- подивіться трейлери до власних книжок Макса Кідрука;

- перегляньте відео «Андрій Цаплієнко. “Стіна”» (<http://surl.li/tqfjn>), «Макс Кідрук. “Доки світло не згасне назавжди”» (<http://surl.li/tqfke>).

Література:

1. Агеєва В. Всепереможність краси, або Про кохання і канібалізм. URL: <http://surl.li/tqfvo>.
2. Левченко Г. Фатум вічного повернення у романі Максима Кідрука «Зазирни у мої сни». URL: <http://surl.li/hgmxm>.
3. Пасько І. Жанрово-стильова специфіка технотрилерів Максима Кідрука. *Наукові праці. Філологія. Літературознавство*. Випуск 264. Том 276. 2016 р.
4. Філоненко С. О. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр : монографія. Донецьк : ЛАНДОН–XXI, 2011. 432 с.
5. Філоненко С. Стіна і рів з крокодилами. URL: <http://surl.li/tqfug>.
6. Юрчук О. «Для того, щоб дістатися світла, потрібно пройти темряву». Прикмети антиутопії у романі Ярослава Мельника «Маша, або Постфашизм». *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2018. Вип. 11. С. 230-240. (<https://cutt.ly/YVR3X2V>).
7. Юрчук О. «На землі, отруєній бойовою хімією, кожен воює за себе, усі – проти кожного». Україна versus Росія в романі Андрія Цаплієнка «Стіна» / О. Юрчук, О. Чаплінська. *Мови й літератури світу: зб. наук. пр.* 2022. Вип. 1. С. 127–138.
8. Юрчук О. Не/паралельні світи в романі Максима Кідрука «Не озирайся і мовчи». *Дивослово*. 2019. № 1 (742). С. 58–62.

Семінарське заняття 8. Сучасна українська поезія.

План

1. Українська поезія кін. ХХ – поч. ХХІ ст.: загальний огляд. Літературно-пісенні гурти («Мертвий півень», «Брати Гадюкіни», «Сестричка Віка» та інші), літературні фестивалі, антології, блоги, перформанс.

2. Сучасна зорова поезія: традиції бароко й авангарду. Об'єднання «Голінних ентузіастів рака літерального».

3. Покоління поетів: поети «витісненого покоління» або сімдесятники; феномен поетів-вісімдесятників, поезія дев'яностих або «бездомного покоління».

4. Літературні угруповання кінця ХХ століття в постатях («ЛуГоСад», «Нова генерація», «Червона фіра»).

5. Станіславський феномен. Угруповання «Бу-Ба-Бу».

6. Житомирська школа поетів. Житомирські угруповання та поетичні видання. Творчість Юрка Гудзя.

7. Українська поезія в постатях:

- чоловічий вимір поетичного слова (Грицько Чубай, Ігор Римарук, Юрко Іздрик та ін.).

- жіночий вимір поетичного слова (Оксана Забужко, Катерини Калитко, Маріанна Кіяновська та ін.).

8. Поезія про сучасну російсько-українську війну: загальний огляд. Поетична антологія «Поміж сирен».

Основні терміни та поняття: необароко, зорова поезія, андеграунд, неоавангард, літературні угруповання.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Сучасна зорова поезія й бароко: осі перетину.
2. Покоління поетів кінця ХХ століття.
3. Літературні угруповання кінця ХХ століття.
4. Небароковий код поезій Віктора Неборака.

5. Поезія Івана Андрусяка.
6. Поезія Івана Малковича.
7. Поезія Юрія Андруховича.
8. Сучасні житомирські поетичні угруповання.
9. Мілітарний дискурс сучасної української поезії.
10. Поетична антологія «Поміж сирен».

Завдання для самостійної роботи:

Створіть українську поетичну мапу. Позначте місця народження/проживання улюблених митців на ній.

Література:

1. Бондар-Терещенко І. Двері до себе (Про герметизм поетики 80-х р.р.). *Сучасність*. 1997 № 9.
2. Кордун В. Київська школа поезії – що це таке? *Світо-вид*. 1997. № 1–2.
3. Костенко Н. Сучасна українська естрадно пісенна парапоезія: Версифікаційний аспект. *Філологічні семінари*. Київ, 2011. Вип. 14. С.120–125.
4. Харчук Р. Покоління пост-епохи. *Слово і Час*. 1998 . № 2.
5. Лебединцева Н. Поезія 90-х: новий рівень самоусвідомлення. *Слово і Час*. 2000 № 10.
6. Юрчук О. Дискурс фемінного вертограду в збірці «Міфотворення» Маріанни Кіяновської / Olena Yurchuk, Oksana Chaplinska. *Kobiety w Europie Środkowo-Wschodniej w perspektywie interdyscyplinarnej*. Warszawa, 2020. С. 357–370.

Семінарське заняття 9. Сучасна українська драматургія.

План

1. Сучасна українська драма. Стильові пріоритети й жанрові трансформації.
2. Проблемно-тематичний діапазон сучасної драматургії
3. Сучасна українська драматургія в антологіях («Страйк ілюзій», «У пошуку театру») та електронних виданнях («Авансцена»).
4. Сучасна українська драматургія в персоналіях.
5. Олександр Ірванець «Маленька роль для молоді актриси» («П'ять п'єс»).
6. Неда Неждана «Мільйон парашутиків» («У пошуках театру»).
7. Драматургія про сучасну російсько-українську війну (Сергій Жадан «Хлібне перемир'я», Неда Неждана «Кицька на спогад про темінь» та ін.).

Художні тексти: Олександр Ірванець «Маленька роль для молоді актриси», Сергій Жадан «Хлібне перемир'я», Неда Неждана «Кицька на спогад про темінь», «Мільйон парашутиків».

Основні терміни та поняття: жанрові трансформації, антологія, сучасний театр.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Сучасна українська драма: стилі, жанри.
2. Українська драматургія початку ХХІ століття: проблемно-тематичний вимір.
3. Сучасна драма: традиції та новаторство.
4. Сучасний український театр.
5. Українська література в театральних постановках.
6. Сучасна українська драматургія в антологіях та електронних виданнях.
7. Загальний огляд творчості Олександра Ірванця.
8. Драми Олександра Ірванця.

9. Драми Неди Нежданої.
10. Мілітарна тематика й сучасна українська драма.

Завдання для самостійної роботи:

Підготуйте повідомлення про найновіші постановки Житомирського академічного українського музично-драматичного театру імені Івана Кочерги.

Література:

1. Бондарева О. Сучасна українська military-драма. *Кіно-Театр*. 2023. № 4. С. 8–10.
2. Васильєв Євген. Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2017. 532 с. (<https://cutt.ly/2VR2m9l>).
3. Історія української літератури ХХ – початку ХХІ ст. У трьох томах. Том 3. Київ, 2017. 544 с.
4. Когут О. Архетипні сюжети й образи в сучасній українській драматургії. Монографія. Рівне, 2010. 440 с.
5. Мірошниченко Н. Апологія страйку. Передне слово. *Страйк ілюзій: Антологія сучас. укр. драматургії*. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004.
6. Юрчук О. О. Іронічна трансформація образу Оноре де Бальзака в біографічній п'єсі «Оноре, а де Бальзак?» Олега Миколайчука й Неди Нежданої. *Оноре де Бальзак: грані, інтерпретації, Україна : зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф.*, присвяч. 220-річчю з дня народж. письменника. Київ, 2019. С. 477–484.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ
КОМПОНЕНТИ «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА» ДЛЯ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 01 ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА СПЕЦІАЛЬНОСТІ
014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА ПРЕДМЕТНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014.01
СЕРЕДНЯ ОСВІТА (УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА)**

Підписано до друку . Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Ум.-дрк. арк. 2,9.
Наклад 100. Зам.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.2004р.
електронна пошта (E-mail): kaf.ukr.lit@gmail.com